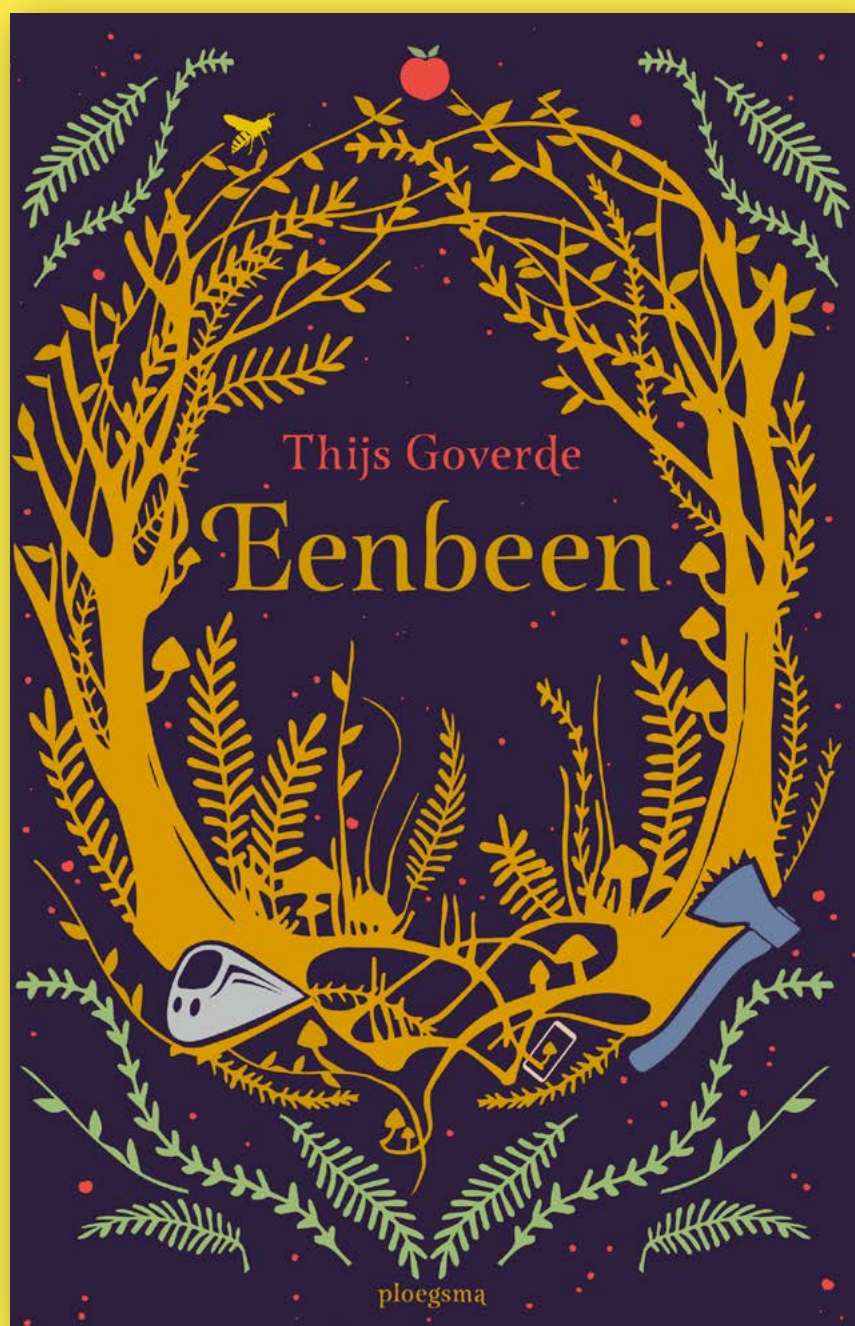

LESBRIEF

BIJ EENBEEN
VAN THIJS GOVERDE

Jonge Jury 2026

LEESFRAGMENT 1

Eenbeen van Thijs Goverde

De ouders van Roosmarijn hebben een belangrijke brief gekregen van het Ministerie voor Militaire Zaken. Haar broer Thomas is verheugd, omdat hij dol is op alles wat met het leger te maken heeft. Haar vader is blij omdat ze een vergoeding ontvangen en haar moeder is blij met alles wat anders is dan het gewone dagelijkse leven.

Ministerie voor Militaire
Zaken
Waversesteenweg 354
Brussel

19 mei 2136

Geachte familie Somers,

Namens het Ministerie van Militaire Zaken deel ik u mede dat uw gezin uitgekozen is om een soldaat op te vangen in het kader van het Programma Opvang Oorlogsinvaliden.

Soldaten uit het POO hebben een permanente verwonding en zullen niet naar de oorlog terugkeren.

Ze hebben geen familie die voor hen kan zorgen.

De opvang zal ingaan op 1 juni aanstaande en is voor onbepaalde tijd.

Er staat een vergoeding tegenover van 3,5 – per week.

En onthoud: wie deelt, heeft meer!

Generaal Wagenmaker,
hoofd POO

LESMATERIAAL BIJ EENBEEN VAN THIJS GOVERDE ”””

OPDRACHT 1 ⌚ 10 min. (incl. leestijd)

Lees het eerste fragment: de belangrijke brief van het Ministerie voor Militaire Zaken.

- Vat in je eigen woorden samen wat de boodschap van de brief is.
- Wat vind je de vreemdste zin uit de brief? Leg uit waarom je voor die zin kiest.
- Hoe zouden jij en je huisgenoten reageren op zo'n brief? Zouden er verschillende meningen zijn of denkt iedereen er hetzelfde over?

LEESFRAGMENT 2

Eenbeen van Thijs Goverde

3

Mijn moeder gedroeg zich vreemd, in die dagen voordat de soldaat kwam. Op een middag ging ze bijvoorbeeld op bezoek bij mevrouw Heinrich. Het huis van de familie Heinrich ligt vlak bij het onze; wij wonen helemaal aan het einde van de zandweg, en de Heinrichs hebben het op één na laatste huis.

Vroeger kwam mevrouw Heinrich vaak bij ons vragen of mijn moeder op haar kinderen kon passen, dan zou zij een keer passen op Thomas en mij.

De kinderen Heinrich waren iets jonger dan wij. Thomas vond er niets aan om met ze te spelen. Ik ook niet, maar ik vond het zielig als ze stilletjes op de bank voor zich uit zaten te kijken. Dat is niet normaal voor kleine kinderen. Dus meestal was ik degene die spelletjes verzoon om met ze te doen. Mama wilde dat ik mijn tijd aan school zou besteden, maar de gezichtjes van de kinderen Heinrich kon ik niet aanzien. Het was niet dat ze er verdrietig uitzagen. Het was ook niet dat ze zich zaten te vervelen.

Het erge was nou juist, dat ze er *niets* van leken te vinden dat ze de hele middag op de bank zaten, zonder te spelen of nieuwsgierig te zijn naar wat dan ook.

Eerst dacht ik dat er iets mis was met die kinderen, dat ze niet goed bij hun hoofd waren en geen gewone gevoelens kon-

den hebben. Maar als ik een spelletje verzon, of iets aardigs tegen hen zei, straalden ze van plezier. Ze vonden het fijn om bij ons te komen, en ze kwamen vaak. Wij gingen nooit naar hen. Telkens als mijn moeder aan mevrouw Heinrich vroeg of ze een middagje voor Thomas en mij kon zorgen, had mevrouw Heinrich het te druk. Of ze had hoofdpijn. Meestal was het hoofdpijn.

Eén keer zijn Thomas en ik een middagje bij mevrouw Heinrich geweest, omdat zij ook wel begreep dat het niet eerlijk was dat zij nooit op ons paste, terwijl mijn moeder (of eigenlijk ik, dus) al tientallen keren voor háár kinderen had gezorgd.

Ze zette ons op de bank, naast haar eigen kinderen, en zei: 'Netjes blijven zitten, hoor, anders zeg ik het tegen jullie vader en dan zwaait er wat!' Ze zei dat zo vol overtuiging, dat ik dacht dat ze werkelijk een afspraak met onze vader had gemaakt dat hij ons streng zou straffen als we van de bank af kwamen.

Er was niet veel te zien in de woonkamer van de Heinrichs. Er hing geen mooi versierde klok, geen schilderij, geen kindertekeningen zoals bij ons. Er stond geen vaas met bloemen.

Die avond vroeg ik aan papa: 'Wat zou je eigenlijk gedaan hebben als we van de bank af waren gegaan?' Hij had geen idee waar we het over hadden, natuurlijk. Toen we vertelden dat we de hele middag op de bank hadden gezeten en dat mevrouw Heinrich met straffen had gedreigd, keken mijn ouders elkaar met grote ogen aan en zwegen.

'Dat is dan meteen de laatste keer geweest,' zei papa, en mama knikte.

Sindsdien hadden we niet veel contact meer met de Heinrichs.

Het verbaasde mij dus nogal toen mama op een avond tijdens het eten zei: 'Ik was vanmiddag bij Lotte, en ze vertelde

me dat zij óók een soldaat krijgen.' (Lotte was de voornaam van mevrouw Heinrich.) 'Er komen er wel vijftien in het dorp, zegt Lotte. En de Heinrichs maken geen nieuwe kamer. Hun soldaat krijgt de kamer van de kleintjes. De kinderen gaan op de bank in de woonkamer.'

Ja, waar anders.

'Hun soldaat heeft toch maar mooi geluk, zegt Lotte. Alle soldaten zijn dol op brandewijn, tenslotte, en omdat haar man zijn eigen brandewijn stookt...'

'Als hun soldaat serieus die rommel van Heinrich gaat zuipen, hebben de kleintjes hun kamer zó weer terug,' zei papa duister. 'Wat Heinrich stookt is puur vergif.'

De volgende avond, ook weer tijdens het eten, zei mama vanuit het niets: 'Wat denken jullie? Onze soldaat, zou die een snorrenbaard hebben? Dat schijnt de mode te zijn onder soldaten, zo'n puntige snor en kleine baard.'

Mijn vader haalde zijn schouders op. 'Geen idee. En het kan me eerlijk gezegd ook niet zo veel schelen. Snorrenbaard of geen snorrenbaard, hij is hier welkom.'

'Ik neem later ook een snorrenbaard,' zei Thomas. 'Met de puntigste snor van de hele wereld.'

'Zou dat niet in de weg zitten bij het mikken?' vroeg papa zich af. 'Ik bedoel: je legt toch je wang tegen de kolf van het geweer? Dan komt je snor er ook tegenaan. Vooral als het zo'n lange, puntige is.'

'Ik vind snorrenbaarden wel leuk,' zei mama. 'Stoer en toch verzorgd. Dat kan best samengaan.'

'Zou je willen dat ik een snorrenbaard liet staan?' vroeg papa.

Mama dacht even na. 'Ik weet niet of dat verschil zou maken. Ik bedoel: ik hou toch wel van jou, snorrenbaard of niet.'

'Dat mag ik hopen,' glimlachte papa.

De volgende middag zag ik, toen ik de keuken binnenkwam, hoe mama met haar oogpotlood iets op Thomas' gezicht aan het tekenen was.

Mijn moeder was de enige vrouw uit de wijde omtrek die een oogpotlood en een lippenstift had, en die zich elke dag opmaakte. Toen ik haar eens vroeg voor wie ze dat deed – er ging soms een hele week voorbij zonder dat er ook maar één bezoeker het zandpad tot het einde afliep – zei ze met getuiste lippen: 'Ik vind het gewoon leuk om er mooi uit te zien.'

Maar dat geloofde ik niet. Het leek me wel erg veel moeite voor 'gewoon leuk'. Lippenstift en oogpotlood zijn moeilijk te krijgen bij ons in het dorp, ze moeten uit de stad komen en ze leveren je nog plusjes op ook. Tienden van plusjes, meer niet, maar toch: met alle moeite die papa doet om minnen te verzamelen is het wel raar om plusjes te nemen voor make-up die niemand ooit ziet.

Ja, Thomas en papa en ik, wij zien het. Dus ze deed het voor ons, begreep ik. En dan vooral voor papa natuurlijk, want mannen houden meer van hun vrouw als ze mooi is. Dat lijkt me logisch. Ik vond het eigenlijk wel ontroerend, dat mama al die moeite deed uit liefde voor papa.

Zo dacht ik vroeger. Maar nu weet ik dat ze het niet deed uit liefde. Het was hoop. Hoop dat er vandaag, onverwacht, tóch iemand het zandpad af zou lopen naar de boerderij. Dat er iemand – man, vrouw of kind – die ze nooit eerder had gezien het erf op zou lopen om iets te zeggen of te doen wat anders was dan op alle andere dagen. En dat die iemand bij zichzelf zou denken: wat een mooie boerin woont hier, ze lijkt wel een elegante dame uit de stad. Dat moet een bijzondere vrouw zijn!

En dat was ze ook. Er was niemand die ik liever als moeder zou willen.

Ze haalde een spiegel tevoorschijn en zei tegen Thomas:

‘Kijk eens, nou lijkt je net een echte soldaat!’

Ze had met haar oogpotlood een snorrenbaard op Thomas’ gezicht getekend.

De hele rest van de dag liep hij er trots mee rond, met stramme passen als een soldaat in de parade. Tegen zijn schouder lag een lange stok die zijn geweer was.

Bij het avondeten speelde papa het spel mee: ‘Hé, wat zie ik nou? Is onze soldaat al aangekomen? En waar is Thomas?’

Zelfs Thomas was al te oud om nog te geloven dat papa zich echt vergiste, maar we speelden het spel vrolijk mee en zeiden: ‘Jazeker, dit is onze soldaat, hij is een halve dag te vroeg. En weet je wat grappig is? Hij heet óók Thomas. Dus voor het onderscheid noemen we hem Snorrenthomas. En weet je, zodra Snorrenthomas aankwam zag hij meteen dat onze eigen Thomas groot en sterk en dapper genoeg was om zijn plaats in het leger in te nemen. Dus daar is onze Thomas nu heen.’

‘Tsss,’ zei papa. ‘Dan heb ik die hele kamer voor niks staan timmeren.’

‘Vertel eens, Snorrenthomas,’ zei mama. ‘Wat voor heldendaden heb jij allemaal verricht in de oorlog?’

‘Dat weet ik niet meer,’ zei Thomas. ‘De vijand heeft een kogel in mijn kop geschoten, precies op de plek van mijn geheugen.’

Dat vonden we allemaal een erg goede vondst.

Papa zei peinzend: ‘Ik vraag me af wat voor verwonding hij echt heeft, de soldaat die morgen komt.’

‘Hoe zou hij eruitzien?’ vroeg mama zich af. ‘Ik denk als een stadsmens. Denken jullie niet?’

‘Hoezo, een stadsmens?’ vroeg Thomas.

‘Mensen uit de stad hebben vaak een iets andere kleur,’ legde ik uit. ‘Hun vel is iets bruiner, en hun haar is meestal zwart, en ze hebben bijna altijd bruine ogen.’

‘Ik heb ook bruine ogen,’ zei Thomas. ‘En mama ook.’
‘Bruine ogen zien gemiddeld net iets beter dan blauwe,’ zei papa.
‘Maar goed dat ik bruine heb dan, anders kon ik geen scherp-schutter worden.’
‘Sommige stadslui hebben van die heel krullerige haartjes,’ zei mama, en ze wiebelde vaag met haar handen ter hoogte van haar eigen haar.
‘We zullen het morgen wel zien,’ zei papa.

En de volgende dag zagen we het.

Er kwam een paard-en-wagen het zandpad afgereden met drie soldaten erin.

Eentje stapte uit bij de familie Heinrich, eentje mende de paarden en de derde was voor ons.

Die van ons krom met moeite de wagen uit. Hij kon zich niet goed vasthouden, want hij had maar één arm. Zijn rechtermouw zat leeg en opgevouwen aan zijn jas vastgespeld. Zijn adem ging hijgerig en zijn haar was niet zwart, het was grijs. Maar verder was hij inderdaad een stadsmens: bruine ogen, lichtbruine huid. Zijn gezicht was nors en rimpelig. Aan de rechterkant werden de rimpels doorkruist door littekens.

Hij pakte een kleine rugzak uit de wagen: daarin zat alles wat hij bezat op deze wereld.

Traag slofte hij het erf op. Hij hijgde nog steeds. Dat had niet te maken gehad met het klimmen uit de wagen, dat was gewoon hoe hij ademde.

Wij stonden alle vier klaar om hem te verwelkomen. Thomas, die de hele ochtend op de uitkijk had gestaan, had ons geroepen zodra hij de wagen zag.

De soldaat liet zijn ogen langzaam over het erf dwalen, waar de kippen scharrelden in de late lentezon. Over ons huis en de

schuur en de boomgaarden daarachter, zo vol fruit en noten en bloemen, en natuurlijk over ons.

Mama was mooier opgemaakt dan ooit, ze had haar haar opgestoken en haar fleurigste jurk aan, en zelfs papa droeg zijn nette pak.

Lang stond de soldaat zwijgend naar ons te staren. Toen schudde hij zijn hoofd en ik hoorde hem mompelen: 'Welkom in de hel.'

The Mississippi Tribune

SINDS 1987

OORLOG FEV VALT EUROPA BINNEN

Vanmorgen om 7 uur (plaatselijke tijd) is een troepenmacht van de Federatie van Euraziatische Volksrepublieken het grondgebied van de Europese Unie binnengekomen. Ook hebben Russische FEV-bommenwerpers doelen in Praag, Warschau en Tallinn gebombardeerd.

Vanuit het Kremlin liet Ilja Petrov, Algemeen Sekretsar van de FEV, in een drie uur durende toespraak, weten dat het gaat om 'een gerechtvaardigd herstel van de historische grenzen van de Volksrepubliek Belarus'. Hij noemde het 'een daad van zelfverdediging'. Dit zou hem, volgens

het verdrag van Kaapstad, het recht geven om fossiele brandstoffen te gebruiken voor militaire doeleinden. De Europese Unie heeft hier bezwaar tegen gemaakt bij het Internationaal Strafhof. New England en Brazilië gaven aan het met dit bezwaar eens te zijn; de Chinese gezant liet alleen weten dat 'zelfverdediging een belangrijk recht' is. Onze eigen president Forrester zei: 'Bezwaar of geen bezwaar, het is in Gods hand.' Petrov sprak de verwachting uit dat de 'grenscorrectie' binnen een week afgerond zou kunnen zijn, maar dat wordt algemeen als te optimistisch beschouwd.

4

‘Wat zei-die?’ vroeg mama fluisterend. ‘Ik verstond het niet.’

Papa haalde zijn schouders op. Hij heeft zo vaak in de herrie gestaan, bij de hakselaar en de kraakmachine, dat hij zachte geluiden niet meer zo goed kan horen.

Thomas en ik keken elkaar aan.

‘Wel... wel mooi is het hier,’ fluisterde ik. ‘Dat zei hij, volgens mij.’

‘Wát,’ verbeterde Thomas. ‘Wát mooi is het hier.’

‘O ja, natuurlijk.’

Mama glimlachte, en papa bromde tevreden: ‘Groot gelijk. Het *is* hier ook prachtig.’

Hij wendde zich tot de soldaat. ‘Welkom, welkom! We zijn er trots op dat u bij ons komt wonen. Kom binnen, dan drinken we iets voordat we uw spullen naar uw kamer brengen.’

De ogen van de soldaat lichtten op. ‘Klinkt goed,’ zei hij.

Ik ademde opgelucht uit. Het was me niet eens opgevallen dat ik mijn adem aan het inhouden was; pas nu merkte ik hoe bezorgd ik was geweest. Bang dat mijn ouders de opmerking van de soldaat tóch goed hadden verstaan. Ze hadden zo hun best gedaan, papa met zijn kamer en mama door zich op te tutten, dat ze ongetwijfeld heel teleurgesteld zouden zijn als ze hoorden dat de soldaat onze boerderij omschreef als ‘de hel’.

Voorals papa zou dat afschuwelijk vinden. Zijn eigen vader, zijn grootvader en hijzelf hadden hun hele leven lang gewerkt om de boerderij beter en mooier te maken.

Onze boomgaard is perfect. Er staat niet één plantje op de verkeerde plek en dan heb ik het niet alleen over de bomen, maar ook over alle struiken die ertussen staan, alle klimplanten en kruipers en sprietjes en bollen en noem maar op.

De bomen zijn geplant door mijn overgrootvader, en daarna hebben mijn opa en mijn vader er bij elkaar wel zestig jaar over nagedacht welke planten er goed bij pasten en vooral: waar die planten precies moesten staan. Een tuinman uit de stad, die parken maakt voor de mooi, zou het ongetwijfeld een rommeltje vinden, maar papa wist precies wat waar stond en waarom. Welke planten elkaar hielpen, welke planten elkaar met hun wortels in de weg zouden zitten als ze een handbreedte naar links of naar rechts zouden staan, welke planten giftig waren en welke verrukkelijk lekker. De boomgaarden waren al meer dan tachtig jaar in onze familie, maar de oogst werd nog ieder jaar groter. Er waren niet veel boeren die ons dat naden.

Toen ik nog klein was had papa me wel honderden keren meegenomen, zijn grote harde hand gesloten om mijn zachte kleuterknuistje, om me een mooie bloem te laten zien, of een spectaculaire paddenstoel, of om me te laten ruiken aan een bijzondere bloesem.

Hoewel hij de hele dag op het land werkte, ging papa vaak nog in de avond een rondje wandelen tussen zijn eigen bomen totdat de ondergaande zon de wolken de kleur van een rijpe perzik gaf. Als hij dan thuiskwam, wreef hij in zijn handen en zei: 'In de stad is dan misschien meer vermaak, maar zo veel moois als hier vind je daar echt niet. Ik zag vandaag libellen, die waren

zo fel blauw dat ze bijna licht gaven. En ik hoorde de nachtegaal zingen.'

De liefde voor zijn land zat diep. Eigenlijk was hij ervan overtuigd dat hij iedere stadsman maar een bloem of vlinder hoefde te laten zien, of een jong friskgroen sprietje dat zich dapper uit de donkere grond ontworstelt, om zo'n stadsman te laten inzien dat niets in zijn steenwoestijn kon tippen aan de schoonheid van het boerenland.

Ik geloof dat die gedachte dat iedereen uit de hele wereld jaloers op hem was (of zou zijn als ze hem en zijn boerderijtje eenmaal gezien hadden) belangrijk voor hem was. Zoals mijn moeder de hoop nodig had om gelukkig te zijn, de hoop dat er iemand zou komen die de sleur van het boerenleven zou doorbreken, zo had mijn vader de jaloezie van de hele wereld nodig om tevreden te kunnen zijn met zijn eenvoudige boerenbestaan.

Maar niet iedereen wordt ontroerd door een libelle, of een tak witte kersenbloesems tegen de helderblauwe lentelucht. En de oude soldaat, die met veel moeite uit de kar geklommen was en die nu hijgend naar ons huis en de boomgaard stond te kijken –

Die met chagrijnige ogen staarde naar een kip die luidkeels kakelend op ons erf stond te kakken –

Die zich onwillig mee liet slepen naar de mooie zitkamer waar de grote klok hing –

– die leek mij nou niet echt iemand voor bloemen en vliedertjes.

'Hij heeft een snorrenbaard,' fluisterde Thomas terwijl wij achter de grote mensen aan liepen over het kale tapijt van de gang, langs de ingelijste tekening van de oude boer met de kruiwagen vol jonge boompjes (onze overgrootvader) en de kapstok met de jassen waarop modderspetters landkaarten van

verre, onbekende eilanden getekend hadden.

‘Ja,’ antwoordde ik. ‘Hij heeft een snorrenbaard. Dat wel.’ Meer zei ik niet, want het is natuurlijk niet aardig om over mensen te fluisteren achter hun rug. Maar Thomas bedoelde het niet slecht en ik wilde hem niet verdrietig maken door te doen alsof ik hem niet gehoord had. Zoals de kinderen Heinrich verdrietig waren omdat niemand hen ooit hoorde.

Ik hoopte maar dat de soldaat niet had gemerkt dat we over hem fluisterden. Hij was natuurlijk al best oud, en dan zijn je oren meestal niet zo goed meer. Net als bij papa. Natuurlijk had deze soldaat niet met een hakselaar gewerkt, zoals papa, maar hij had wel tussen de kanonnen en granaten en geweerschoten gelopen. En die maken vast nog veel meer lawaai dan een hakselaar. Nee, hij had ons gefluister vast niet gehoord, besloot ik.

Maar ik dacht nog even na over mijn eigen woorden. ‘Een snorrenbaard, dat wel.’ Dat *wel*? Dat *wel*? Wat bedoelde ik daar eigenlijk mee? Kennelijk had de soldaat ook iets *niet* – iets wat ik *wel* verwacht had. Maar ik kon me niet herinneren dat ik iets verwacht had van onze soldaat.

Ik groef in mijn geheugen. Wat had ik voor me gezien? Een oud gezicht? Jong gezicht? Met littekens? Zonder? Eén arm eraf of twee? Of juist benen? Een vriendelijk iemand of een chagrijn?

Ik had echt geen idee gehad, ik was alleen maar nieuwsgierig geweest hoe hij eruit zou zien. Of zij, natuurlijk, vrouwen kunnen ook soldaat worden. Maar als ik heel eerlijk was: ik had wel aan een man gedacht. En onze soldaat was een man, dus dat klopte.

Maar wat ontbrak er dan aan? Waarom stelde deze soldaat me toch een beetje teleur?

Ja, besepte ik, dat was het: ik was teleurgesteld in onze soldaat. Nu ik dat gevoel benoemd had, wist ik ook wanneer het

begonnen was: toen ik hem ‘welkom in de hel’ hoorde mompelen. Dat was het, dat was de teleurstelling: wij deden ons best om hem te verwelkomen en hij haatte deze plek meteen al. In plaats van dankbaar te zijn voor de moeite die we deden, voor het onderdak en het eten dat we hem zouden geven.

Ik voelde mijn wangen warm worden. Hoe kon ik dankbaarheid eisen van iemand die met zijn leven en zijn bloed ons land had beschermd tegen de vijand? Die zijn arm had gegeven, en misschien nog wel meer – wie weet wat er nog aan kogels en granaatscherven in zijn lichaam zat.

Iemand met één arm is voor het leger heus nog wel nuttig. In de keuken, of in het magazijn waar de geweren bewaard worden. Dus waarschijnlijk was onze soldaat niet alleen kapot vanbuiten maar ook vanbinnen.

En van zo iemand wilde ik, met mijn makkelijke leventje op de boerderij, ook nog dankbaarheid krijgen omdat wij bereid waren onze rijkdom met hem te delen? Hoe *kon* ik?

Intussen waren we aangekomen in de mooie kamer en we zaten aan tafel. Mama bracht een groot dienblad binnen met vers gebakken koekjes en een dampende pot heet water.

‘Zeg het maar,’ zei ze hartelijk. ‘We hebben echte thee – wel van eigen kweek, dus stel je er niet te veel van voor – en we hebben natuurlijk allerlei soorten kruidenthee, en koffie van eikels en chicorei. Een recept van mijn grootmoeder, waar ik altijd veel complimenten over krijg want het is net echte koffie, zegt iedereen. Hoe ze dat weten is me een raadsel, want waar vind je nog echte koffie tegenwoordig? Nou ja, ik wil maar zeggen: de keuze is reuze!’

Ze had inderdaad al onze potjes met thee en koffiopoeder op het dienblad gezet. Wat eigenlijk niet paste, maar ze balanceerde het blad heel handig. Zo deed ze altijd, als ze indruk wilde maken op bezoek (altijd als er bezoek was, dus).

Maar de soldaat was niet onder de indruk.

Die staarde mismoedig naar alle potjes en de pot met heet water, en zei: 'Ik heb een lange reis gehad. Dus ik hoopte eigenlijk op een borrel of zo. Om bij te komen, snap je.'

Mijn vader fronste zijn wenkbrauwen en haalde diep adem. Daarna knipperde hij een paar keer met zijn ogen en keek weer zo vriendelijk mogelijk, terwijl hij zei: 'Ik ben bang dat we geen sterke drank in huis hebben. Dat is hier in de omgeving ook moeilijk te krijgen. Onze buurman stookt het wel, maar het is slecht spul. Je zou de eerste niet zijn die er blind van werd.'

'Ja,' bromde de soldaat met een bittere glimlach, 'stel je voor dat ik gehandicapt raakte, dat moeten we niet hebben natuurlijk, dan kan ik mijn glanzende toekomst wel vergeten.'

'Zo moet u niet praten,' zei mama. 'Waarom zou iemand met één arm geen glanzende toekomst kunnen hebben? Ik hoop echt dat u zich bij ons welkom zult voelen, zo welkom dat u weer een beetje vertrouwen krijgt in de toekomst. Maar nu moet ik even naar de keuken, als u het niet erg vindt. Roosje, kom je me even helpen?'

In de keuken pakte mama een mandje met eieren en duwde het in mijn handen. 'Gauw naar de Heinrichs,' zei ze. 'En haal hun beste fles. Geen rommel! Ik wil niet met een blinde soldaat zitten straks...'

Ik liep zo snel als ik kon – dat wil zeggen, zo snel als ik kon lopen zonder de eieren te breken. Voor gebroken eieren zou meneer Heinrich niks geven.

Ik klopte op de achterdeur en het was mevrouw Heinrich die opendeed.

'Dag Roosmarijn! *Jou* heb ik lang niet gezien, volgens mij was je een hele kop kleiner de laatste keer dat je hier was. Meidje, wat ben je gegroeid, wat *ben* jij gegroeid. Kom binnen, kom binnen!'

‘Ik moet eigenlijk snel weer terug,’ zei ik. ‘Het is voor onze soldaat.’

‘Ach ja, jullie hebben er natuurlijk ook eentje. Ik hoop dat het een aardige is. Die van ons is, eerlijk gezegd, een beetje raar. Helemaal niet zo soldaterig, als je snapt wat ik bedoel. Kom binnen, dan kun je hem zien!’

Ik zei nog een paar keer dat ik geen tijd had, maar ik moest en zou mee naar binnen. Ik vroeg me af waarom, en ik vroeg me ook af wat er met mevrouw Heinrich aan de hand was.

Ik had haar nog nooit zo hartelijk en vriendelijk horen praten. Of zo veel of zo snel. Ze was een beetje in de war, misschien, omdat er opeens een wildvreemde soldaat binnen zat. Maar ze leek het ook heel erg leuk te vinden allemaal.

Uiteindelijk ging ik maar mee.

En zo ontmoette ik Eenbeen voor de allereerste keer.

5

Ik had Eenbeen al een keer gezien, natuurlijk, vanuit de verte toen hij uit de wagen klom bij de familie Heinrich. Maar toen had ik niet goed opgelet. Ik was veel te nieuwsgierig naar onze eigen soldaat.

Daarom verbaasde het me toen ik in de gang van de Heinrichs een glanzende kruk zag staan. Met een houten handgreep, een stalen poot en een dikke rubberen dop onderaan.

Mevrouw Heinrich zag me kijken. 'Die is van Sam,' zei ze. 'Buiten loopt-ie met twee krukken, binnen met eentje. Kennelijk.' Ze deed de deur naar de zitkamer open. 'Dag lieverds, kijk eens wie hier is? Jullie vriendinnetje Roosmarijn!'

De kinderen Heinrich zaten op de bank, net als altijd. Maar dit keer zat er een soldaat tussen hen in. Een piepjonge soldaat, met vrolijke zwarte krulletjes en niks geen snorrenbaard. Misschien was hij te jong voor een snorrenbaard? Hij zou zesentwintig jaar kunnen zijn maar ook zestien. Zijn bruine ogen twinkelden ondeugend.

'Dag Roosmarijn,' zei hij opgewekt. 'Dus jij bent een vriendin van Davy en Pris? En woon je hier in de buurt?'

Ik knikte. Ik wist even niet zo goed wat ik moest zeggen, ik voelde me alsof er een heel sterke lamp op me gericht was. Dat was niet prettig, ik houd er niet van als iedereen naar me kijkt,

dat geeft me altijd het gevoel dat ik iets verkeerd heb gedaan. Maar niemand keek naar me, iedereen keek naar de soldaat. Alleen de soldaat zelf, die keek naar mij. Waar kwam dat gevoel van die lamp dan vandaan? Het gevoel dat de hele kamer naar me keek?

Misschien lag het aan de soldaat. Aan de manier waarop *hij* naar me keek. Alsof hij meer aandacht voor mij had dan alle andere mensen bij elkaar.

‘Ik heet Sam,’ zei de soldaat, ‘maar noem me maar Eenbeen, zo noemden mijn makkers in het leger me ook sinds die landmijn een beetje ongelukkig ontplofte.’

‘Hoe ging het nou verder?’ vroeg Davy Heinrich ongeduldig. Hij zat te stuiteren op de bank. Dat had ik hem nog nooit zien doen.

‘Nou ja,’ zei Eenbeen, ‘precies zoals je denkt. Ik legde de onderbroek van de majoor, met jeukpoeder en al, terug in zijn kast. En ja hoor, de volgende dag liep hij de hele dag aan zijn dinges te krabben. Ik moest zó mijn best doen om niet te lachen! De anderen zagen me kijken en toen viel het hun ook op, dat gekrab. De hele dag hoorde je links en rechts geproest en gegrinnik. Gelukkig heeft hij nooit ontdekt dat ik het was, anders was ik meteen overgeplaatst naar het front!’

Davy en Pris gierden het uit toen hij vertelde over de dinges van de majoor, vooral omdat hij er een rare kop bij trok die het gezicht van de majoor moest voorstellen. Misschien had hij die al eerder in het verhaal nagedaan.

Het was wonderlijk om de kinderen Heinrich zo hard te zien lachen. Dat had ik ze nog nooit eerder zien doen.

De soldaat keek glimlachend naar hen, en ik zag dat hij net zo veel aandacht had voor Davy als voor mij. Of voor Pris, als hij naar Pris keek. Met een heel klein stemmetje roerde zich in mij een gevoel van... van teleurstelling, denk ik. Even, een

paar seconden, had ik gedacht dat de soldaat mij heel bijzonder vond. Maar hij vond *iedereen* bijzonder, leek het.

Dat is natuurlijk heel mooi. En ook wel terecht, denk ik, want ieder mens is een wonder – dat zei mijn oma vroeger wel eens. Maar ik had het toch leuker gevonden als Eenbeen mij *meer* bijzonder had gevonden dan de andere mensen.

Jij bent me ook een mooie, las ik mezelf in stilte de les. Tien seconden geleden klaagde je nog dat je het akelig vond als er naar je gekeken werd, en nu? Nu klaag je dat jij meer aandacht wilt dan alle anderen. Je weet gewoon niet wat je wilt!

‘Roosmarijn kwam iets brengen, geloof ik,’ zei mevrouw Heinrich. Ze sprak veel harder dan nodig, tegen niemand in het bijzonder, in plaats van gewoon aan mij te vragen wat ik kwam doen.

Ik snapte het wel: ze hoopte dat Eenbeen naar háár zou kijken, al was het maar voor heel even.

‘Ik heb een mandje verse eieren,’ zei ik en ik hield de mand omhoog. ‘Mijn moeder vraagt om een fles drank voor onze soldaat. Het moest goed spul zijn, zei ze, maar ik weet niet precies wat ze daarmee bedoelt.’

Mevrouw Heinrich keek naar de eettafel. Daar zat, zag ik nu pas, haar man achter een fles en een tweetal glazen. Hij staarde nijdig naar zijn handen, die werkloos op tafel lagen.

‘Wat vind jij, Barteld?’ vroeg zijn vrouw. ‘Een mandje eieren voor een hele fles?’

‘Het is best een grote mand,’ zei ik.

‘Dat is wel zo,’ zei mevrouw Heinrich toegeeflijk, ‘maar iedereen komt naar Barteld voor zijn brandewijn, dus eerlijk gezegd: we kunnen er ook méér voor krijgen.’

‘Maar geen eieren,’ zei ik. ‘Niemand heeft kippen, behalve wij.’

 OPDRACHT 2 ⌚ 30 min. (incl. leestijd)

Werk samen met een klasgenoot.

Lees het tweede fragment. In dit fragment ontmoet Roosmarijn hun soldaat en de soldaat van de burens, Eenbeen.

- Je leest dit fragment vanuit het perspectief van Roosmarijn. Hoe kijkt zij naar de twee soldaten?
- Welk beeld krijg je van de soldaten? Waarin zijn ze hetzelfde en waarin verschillen ze vooral?
- Welke soldaat zou jij het liefst in huis hebben? Waarom?
- Kies voor één van deze opdrachten:
 - Herschrijf de scène waarin de soldaat van Roosmarijn aankomt en ‘Welkom in de hel’ zegt. Je herschrijft deze scène vanuit het perspectief van de soldaat. Wat denkt hij allemaal bij aankomst? Wat ziet hij? Hoe ervaart hij de situatie?
 - Herschrijf de scène waarin Eenbeen Roosmarijn voor het eerst ziet. Je herschrijft de scène vanuit het perspectief van Eenbeen. Wat denkt hij allemaal als hij haar ontmoet? Wat ziet hij? Hoe ervaart hij de situatie?

LEESFRAGMENT 3

Eenbeen van Thijs Goverde

Wat wij weten over de toekomst

Dit verhaal speelt zich af in een andere tijd: zo omstreeks het jaar 2136 of 2137. Ik heb natuurlijk geprobeerd alle gebeurtenissen zo waarheidsgetrouw mogelijk weer te geven, maar liep daarbij wel tegen een probleem aan.

Wie een boek schrijft over het verre verleden heeft het relatief makkelijk. Die kan, zoals dat heet, bronnen raadplegen: oude teksten of afbeeldingen bekijken. Daardoor kom je van alles te weten over de tijd waarin je boek speelt. Als een Romeinse veldheer een boek schrijft over zijn oorlogen, of een Franse graaf schrijft een liefdesbrief aan zijn gravin, dan kan een schrijver die teksten heel goed gebruiken bij het schrijven van een boek over de Galliërs, of over liefdesavonturen aan het hof van Louis xv.

Maar uit de periode tussen nu en 2136 zijn ons bijzonder weinig bronnen bekend. Hoe dat precies komt weet ik ook niet; daar mag de lezer zelf over nadenken.

Tijdens het schrijven ontdekte ik, bijvoorbeeld, dat er in het Europa van 2136 mensen zijn die niet weten wat een gevangenis is. Wij kunnen ons nu nog niet voorstellen dat je zoiets eenvoudig niet weet, en ik heb dan ook dagenlang gezocht naar meer informatie over dit vreemde fenomeen. Uiteindelijk vond ik een krantenartikel uit 2104, uit Amerika,

en daar moest ik het dan maar mee doen.

Uit een paar van dergelijke snippers – enkele brieven, een pagina uit een woordenboek, een voorleesboekje voor kleuters en ga zo maar door – heb ik alle informatie geperst die erin zat. Voor de volledigheid heb ik mijn bronnenmateriaal in dit boek laten afdrukken, zodat de lezer zich zélf een oordeel kan vormen over de waarachtigheid van mijn verhaal.

Ik heb wel bijzonder veel geluk gehad: een paar van de bronnen die ik gevonden heb, gaan rechtstreeks over de personen uit dit verhaal. Er is zelfs een handschrift bij!

Nog een laatste opmerking: ik begon aan dit boek te werken in de zomer van 2021, dus vóóordat Rusland een oorlog begon met Oekraïne. Dat er in het boek een vergelijkbare oorlog voorkomt berust dus op louter toeval. Even heb ik gedacht: is het niet smakeloos om juist nu een verhaal te schrijven dat zo'n oorlog als achtergrond heeft? Maar het verhaal was er eerder dan de oorlog, en naarmate de tijd voortschrijdt zullen er ongetwijfeld meer van de in het boek beschreven ontwikkelingen 'toevallig' werkelijkheid worden. Ten goede of ten kwade.

Hopelijk vaker ten goede, maar dat is iets wat wij mensen gezamenlijk mogen beslissen.

Den Haag, september 2023

OPDRACHT 3 ⌚ 15 min. (incl. leestijd)

Lees het derde fragment.

- Wat bedoelt de schrijver met deze zinnen:
'Maar uit de periode tussen nu en 2136 zijn ons bijzonder weinig bronnen bekend. Hoe dat precies komt weet ik ook niet; daar mag de lezer zelf over nadenken.'
- In de tekst staat: 'Dat er in het boek een vergelijkbare oorlog voorkomt berust dus op louter toeval. Even heb ik gedacht: is het niet smakeloos om juist nu een verhaal te schrijven dat zo'n oorlog als achtergrond heeft?' Welk antwoord zou jij geven op die vraag?
- De schrijver geeft zelf als antwoord: 'Maar het verhaal was er eerder dan de oorlog, en naarmate de tijd voortschrijdt zullen er ongetwijfeld meer van de in het boek beschreven ontwikkelingen 'toevallig' werkelijkheid worden. Ten goede of ten kwade.'
Herken jij nog meer gebeurtenissen uit het boek die inmiddels werkelijkheid zijn geworden? Welke?
- Wat is het effect van zo'n proloog, zo'n stukje tekst voorafgaand aan het echte verhaal?
Wat voegt het toe aan jouw leesbeleving?

OPDRACHT 4 ⌚ eigen invulling

Werk samen met een klasgenoot.

Je denkt na over toekomstverhalen.

- In het boek merk je op verschillende manieren dat het verhaal zich in de toekomst afspeelt. Denk bijvoorbeeld aan:
 - checkbox
 - systeem van plussen en minnen
 - bronnen die in het boek afgedrukt staanBeschrijf wat deze drie elementen inhouden en wat je ervan leert over de tijd waarin het verhaal zich afspeelt.
- Zijn er nog andere elementen waardoor je merkt dat het verhaal zich in de toekomst afspeelt?
- Noem twee andere boeken, films of series die in de toekomst spelen. Beschrijf minimaal drie elementen waaraan je daarin 'de toekomst' herkent.
- Kies één van deze opdrachten:
 - Schrijf een samenvatting (150-250 woorden) voor een vervolg op *Eenbeen*, waarin je enkele nieuwe, futuristische elementen toevoegt en uitwerkt.
 - Stel je voor dat jullie *Eenbeen* mogen verfilmen. Maak een trailer (max. drie minuten) waarin je enkele aansprekende en spannende scènes uit het boek kort laat zien. Door de trailer wordt ook direct duidelijk dat het verhaal zich in de toekomst afspeelt.

JONGE JURY DOORLEESTIPS

Genoten van dit boek? Dan wil je deze niet missen:

Lily - Tom de Cock (2021)

Uit het niets - Aline Sax (2021)

Duizend en ik - Yorick Goldewijk (2023)